

Samrådsredogörelse

Detaljplan för Hornsbergskvarteren, del av Kristinebergs Slott 10 m.fl. i stadsdelen Kristineberg, Dp 2007-38473

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund.....	2
Förslagets syfte och huvuddrag.....	2
Hur samrådet bedrivits.....	3
Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande	3
Statliga och regionala myndigheter och förbund	3
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	17
Övriga remissinstanser	27
Övriga, ej sakägare.....	30
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	31
Föreslagna förändringar.....	33

Sammanfattning

Detaljplanen syftar till att fullfölja planerna för stadsutvecklingsområdet Nordvästra Kungsholmen, där den grundläggande stadsbyggnadsidén är att bygga ut stenstaden i modern tappning. Detta genom att området för bussdepå omvandlas till i stadsväven integrerade stadskvarter med bostäder, kontor, idrott och service. Syftet är också att bevara och utveckla Kristinebergs idrottsplats samt skapa nyanlagd park som en del av Kristinebergs Slottspark.

Planförslaget sändes ut på samråd 2017-04-04 - 2017-05-16. Under samrådet har 29 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget men framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller; risk, buller, luftkvalitet, påverkan på riksintressen, dagvatten, natur- och kulturmiljö, förskolor, utformning, samt gestaltning av allmänna platser och bebyggelse.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

taklandskap och omsorgsfullt gestaltade bottenvåningar med ett utåtriktat nyttjande för att bidra till en levande stadsmiljö. För att säkerställa detta ställer detaljplanen krav på kvarterens utformning och volymhantering och ett gestaltningsprogram för både ny bebyggelse samt utformning av det offentliga rummet har upprättats.

Att planområdet ligger i direkt anslutning till Essingeleden ställer särskilda krav på att bebyggelsen utmed leden utformas för att klara krav med anledning av buller och risker samt för att fungera som skyddande skärm för bakomliggande stadsmiljö.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden 2017-04-04 - 2017-05-16. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annons om samråd och samrådsmöte publicerades i lokaltidningen Mitt i Kungsholmen, den 4 april 2017. Samrådsmöte hölls 2017-05-03 i Bolindersalen i Tekniska Nämndhuset där ca 15-20 personer närvarade.

Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under samrådet. Yttranden i sin helhet finns att ta del av i planakten. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje instans.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen bedömer att planen med föreslagen utformning riskerar att bli olämplig med hänsyn till säkerhet och risk för olyckor i samband med transporter av farligt gods framförallt på Essingeleden, samt människors hälsa avseende buller, markföroreningar och luftkvalitet. Det innebär även att utnyttjandet av Essingeleden, som riksintresse för kommunikationer riskerar att påtagligt försvåras med föreslagen utformning.

Samhällsriskerna bedöms redan innan planens genomförande vara hög i planområdet. Planförslaget saknar en samlad beskrivning av de risker som föreligger och medför därför i dess nuvarande form, inte en tolerabel risknivå. Om det vid antagandet inte kan redovisas att hänsyn har tagits till samhällsriskerna, finns inte grund för

Enligt planbeskrivningen ska bebyggelsen närmast Essingeleden fungera som ett skydd för bakomliggande bebyggelse. Om detta

Staden behöver säkerställa att fläktbuller från Octapharma inte kommer att störa de boenden, trots att äldre riktvärden inte kan uppnås. Bostäderna utformning behöver regleras som genomgående eller så att störningar från verksamheten avskärmats på annat sätt.

Detaljplanen är upprättad enligt ÄPBL, men trots detta verkar förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader (2015:216), ha tillämpats - samt för industribuller med mera Boverkets vägledning 2015:21. Länsstyrelsen anser att förslaget bör följa riksdagens infrastrukturproposition 1996/97:53. Vid avstegsfall är det lämpligt att tillämpa Boverkets allmänna råd 2008:1 och den så kallade Stockholmsmodellen. När det gäller externt industribuller, bör tidigare riktvärden tillämpas. Vid eventuell senare tillsyn enligt miljöbalken blir den som åstadkommer bullret ålagd att vidta åtgärder enligt äldre lag eftersom ändringarna i miljöbalken inte

Planbeskrivningen ska kompletteras med en beskrivning av hur ingreppen i ekbeståndet begränsas samt hur det påverkar riksintresset. Vilka träd som ska bibehållas och vilka som ska fällas pga. exploateringen kommer att sammanställas och redovisas tydligare i det fortsatta arbetet. Det ska belysas vilka kompensationsåtgärder som görs i form av nyplantering och depåer av död ved. Som kompensation för de ekar som försvinner kommer nya ekar att uppföras i trädrader i gator, i parken samt på torgen. Ekar som måste avverkas kan återbrukas som lekelement i naturmark, på skolgården eller lekplatser. Träd som står på stadens park- och naturmark, inklusive Birger Jarls ek, ansvarar stadsdelsförvaltningen för. Stadsbyggnadskontoret anser därför att trädfällning inte behöver regleras ytterligare i planen. Förekomst av fladdermöss i området kommer att utredas i fortsatt arbete.

Påverkan på Essingeledens funktion ska belysas närmare liksom parkeringshusets påverkan på möjligheten till underhåll av Essingeleden. En fortsatt dialog kommer att föras med Trafikverket.

Synpunkterna avseende räddningstjänstens framkomlighet och åtkomlighet noteras och förmedlas till byggaktörerna. Detta kommer att beaktas i det fortsatta arbetet, men det styrs dock av Boverkets byggregler och regleras inte i detaljplan. Behov av nya brandposter hanteras i samband med projektering.

Trafikverket

Essingeleden

Trafikverket accepterar inte förslaget om en parkeringsanläggning under Essingeleden, riksintresse för kommunikationer, utifrån kravet att minimera risk och sårbarhet för statliga broar i allmänhet och för en av Stockholms och Sveriges viktigaste del i transportsystemet i synnerhet.

Risken för olyckor och störningar anses öka med främmande verksamheter, byggnader, anläggningar och föremål under eller intill broar. Samtidigt försvåras drift och underhållsarbete. Trafikverket anser att det är utifrån denna ståndpunkt som Stockholms stad och Stockholm parkering valt att ta fram en riskutredning för ett nytt parkeringshus.

Diskussionen har också handlat om det befintliga garaget under Essingeleden, norr om Lindhagensgatan, vars översta parkeringsdäck ligger öppet mot och för nära brokonstruktionen. Trafikverket har framfört att det översta parkeringsdäcket bör avlägsnas helt och hållet för att erhålla en mer acceptabel risknivå. Framtagen utredning visar en alternativ åtgärd i form av sprinklersystem. Trafikverket kan därför inte göra någon annan bedömning än att risknivån för Essingeleden ökar med ett nytt parkeringshus även om det översta parkeringsdäcket på det befintliga garaget skulle avlägsnas.

Trafikverket menar att planförslaget inte är förenligt med Essingeleden som riksintresse för kommunikationer. En ny parkeringsanläggning under Essingeleden skulle försvåra drift- och underhållsarbete. Alla tillkommande fordon skulle öka risken för brand- och explosioner, därmed även risken för skador på Essingeleden och inskränkningar på trafiken och den regionala framkomligheten.

Trafikverket är positivt till initiativ som ökar tillgänglighet och trygghet för passager under Essingeleden, t ex belyst gång- och cykelväg.

Trafikverket påpekar att åtkomst till pelare och övrig anläggning inte får inskränkas eftersom utrymmet under bron ska vara tillgängligt för Trafikverkets driftfordon. Inga åtgärder får göras på själva broanläggningen.

Planering och finansiering av eventuella åtgärder behöver bekostas av annan part än Trafikverket. Miljöerna får inte gestaltas på ett sätt som syftar eller uppmuntrar till stadigvarande vistelse.

Riksintresset Bromma flygplats

Trafikverket påpekar att rätt siffra för högsta höjd för den hinderbegränsande ytan är 59,6 möh (RH2000) men från den 1 november i år kommer en annan hinderbegränsande yta att gälla, vilket gör att högre byggnadshöjder än 59,6 möh (RH2000) kan komma att medges ur ett flyghinderperspektiv.

Avstånd mellan väg och bebyggelse

Trafikverket har behov av en byggnadsfri zon i vägens närhet. Skälen är generellt att bevara en handlingsfrihet att utveckla anläggningen, att nå normer och riktvärden för miljöstörningar, att upprätthålla en god trafiksäkerhet och att skapa goda vägmiljöer. I detta fall en bebyggelsefritt avstånd om 35 meter. Planförslaget är inte i enlighet med de bebyggelsefria avstånd som Trafikverket hävdar.

Trafikprognoser

Buller, luft, och trafikutredningar behöver uppdateras och förhålla sig till Trafikverkets basprognoser för år 2040.

Buller

Trafikverket menar att beslutet om att påbörja planarbetet för det aktuella området fattades innan den 2 januari 2015 då Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader trädde i kraft. Trafikverket anser att planförslaget ska följa riktvärden enligt infrastrukturproposition 1996/97:53. Bullerutredning behöver revideras utifrån ovanstående.

Trafikverket anser att det behövs, utöver ekvivalentnivå, även framgå huruvida riktvärdet för maximalnivå (70 dBA) uppfylls enligt Boverkets allmänna råd, Flygbuller i planeringen (2009:19), samt Naturvårdsverkets tolkning av hur ofta maximalnivån får överskridas dag- och kvällstid.

Trafikverket påpekar att kommunen är planerande myndighet och kan under vissa förutsättningar acceptera avstegsfall från gällande . Görs avsteg förutsätts det att krav inte kommer att ställas på att Trafikverket, i egenskap av verksamhetsutövare, ska bekosta bullerdämpande åtgärder efter planens genomförande.

Vibrationer

Trafikverket att riktvärdet på 0,4 mm/s vägd RMS ska tillämpas vid nybyggnad av bebyggelse. Även stomljud bör beaktas.

Geotekniska förutsättningar

Trafikverket anser att eventuella risker för Essingeledens konstruktion ur ett geotekniskt perspektiv behöver utredas med anledning av den tillkommande bebyggelsen.

Dagvatten

Trafikverket anser att dagvattenanslutningen från Essingeledens av- och påfart behöver kopplas bort från planområdet då Nordenflychtsvägen byggs om och avtal krävs mellan Trafikverket och Stockholms stad innan detaljplanen antas.

Svar:

Stadsbyggnadskontoret delar inte Trafikverkets uppfattning om att anläggningarna, inklusive parkeringshus, under Essingeleden kommer att medföra en påtagligt skada på Essingeleden som riksintresse. Framtagna utredningar tyder på en förbättrad riskbild med både parkeringshuset och sprinklersystem i den befintliga anläggningen. Stadsbyggnadskontoret anser att frågan behöver utredas vidare och att Trafikverket behöver klargöra vad som behöver utredas vidare och vilka eventuellt åtgärder eller krav som ska uppfyllas för att anläggningar ska kunna accepteras. Gällande detaljplan medger bussdepåverksamhet med möjlighet till gasolhantering, vilket även behöver beaktas i förhållande till det planerade parkeringshuset. Länsstyrelsen har i sitt yttrande påpekat att utredningar behöver kompletteras, men samtidigt att det inte går att utesluta att parkeringshuset är olämpligt med hänsyn till påverkan på riksintresset. Stadsbyggnadskontoret anser att förslaget är en lämplig användning med hänsyn till riskbilden i området och möjligheten att skapa en bättre stadsmiljö under Essingeleden utmed Lindhagensgatan

Staden noterar Trafikverkets önskan om att använda prognossiffror för år 2040 vad gäller trafik. Det anses att för Essingeleden kan prognosår 2040 användas. Däremot anses inte prognoser för 2040 relevanta för planerade gator inom planområdet samt de i området

LFV har inget att erinra mot detaljplanen.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten anser att planhandlingarna behöver förtydligas. På plankartan behöver förtydligas bl.a. gränsen mellan allmän plats och kvartersmark i höjdlid och redovisning av gemensamhetsanläggningar. Planbeskrivning ska förtydligas avseende bl.a. fastighetsrättsliga konsekvenser.

Svar:

I det fortsatta arbetet kommer regleringen av allmän plats och kvartersmark i höjdlid att studeras vidare och planbeskrivningen att kompletteras avseende bl.a. fastighetsrättsliga konsekvenser. För hur planbestämmelser och beskrivningar kommer att formuleras och redovisas anser stadsbyggnadskontoret att det behövs ett fortsatt samarbete med Lantmäteriet i det fortsatta arbetet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Nämnden ser positivt på förslaget som bidrar till att uppfylla stadens bostadsbyggnadsmål samt att exploateringen görs på nästan uteslutande redan hårdgjord mark och inte tar någon parkmark i anspråk. Dock anses det att ett nytt program för området väster om Essingeleden och Lindhagensvägen borde ha föregått detaljplanerna i området och att området skulle gynnas av en nedgrävning av Essingeleden.

Nämnden ser gärna att det planeras in olika former av mötesrum i anknytning till idrottsanläggningarna och att stadens regel om att 1 % av projektets kostnader ska avsättas till offentlig konst ska följas. Förvaltningen ser gärna att byggnadernas försörjning via bergvärme och solvärme utvecklas vidare i det fortsatta arbetet.

Det påpekas att planförslaget anger en förskola med 8 avdelningar men anser att behovet är minst 10 avdelningar. Nämnden informerar om behovet av ytterligare förskoleavdelningar då en tidigare planerad förskola om 4 avdelningar i detaljplan för Krillans krog utgick.

Förvaltningen informerar om stadens riktlinje om att 5 % av alla nybyggda lägenheter ska vara avsatta för LSS-boende. Enligt riktlinjen behövs i Hornsberg 38 stycken vilket är ett betydande underskott jämfört med de 6 lägenheter som planeras. Tillfället bör även tas att bygga trygghetsboenden för äldre. De anser att det är positivt att det har tagits fram ett program för Kristinebergs slottspark men att utredningen kring gång- och cykelvägar behöver

Dagvattenutredningen bör visa att exploateringen av område inte leder till att Mälaren-Ulvsundasjön belastas med föroreningar från

Stadsbyggnadskontoret noterar stadsmuseets positiva synpunkter på planförslaget men att de också beklagar rivningen av bussdepån. Måldomartornet föreslås kompletteras med en skyddsbestämmelse. Kontoret delar museets synpunkt på att idrottsplatsens stängsel bör ordnas så att genomströmning av människor möjliggörs, genom att

vara öppet. Planbeskrivningen ska kompletteras men det regleras dock inte i planbestämmelse.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Rådet anser att exploateringen gränsar mot den höjd där byggnadskroppar inte längre uppfattas som delar av kvartersstadens gripbara volymer, följande den s.k. mänskliga skalan, utan istället upplevs som höga skivhus. Exploateringen ger också gårdsmiljöer som i viss mån har brister, i synnerhet som förskolegård. Rådet anser att ett omtag gällande förskolans placering behövs, t.ex. genom att den tomt som avsatts för hotell ersätts med förskola. Förskolan måste prioriteras på annat sätt i planeringen än vad som är typiskt för inplacering av förskolor i redan exploaterat område.

Rådet noterar dock flera kvarterslånga fasader med enhetligt utformad gestaltning. Enhetligheten, monotonin, avsaknad av uppdelning av byggnaden i enskilda volymer efter trapphus ger ett intryck som stämmer dåligt med de varierande stadsmiljöer som är typiska för kvartersstaden. Variationer i trappning, material, plasticitet osv krävs för de kvaliteter man vill uppnå. Rådet föreslår en mer generös tillåtelse till enstaka balkonger i vissa lägen vilket kan skapa den dimensionalitet som saknas. Färgsättningen bör stämmas av mot varmare och inte mörkare kulörer.

Rådet noterar också att läktaren till Kristinebergs IP lånat ut sin form till överbyggnaden i kvarter 4 och anser att det inte är ointressant med en studerad utformning men att den bör ges en mer subtil utformning. De menar även att planeringen för bostadshuset bör ta höjd för ljud- och ljusstörningar från idrottsplatsen redan nu.

Rådet anser att det gestaltningsmässiga grepp som är möjligt mot Essingeleden inte bör genomsyra byggnadernas alla sidor och fasaderna i kontorskvarteret bör därför få en mer arbetad gestaltning som motverkar karaktären av att vara kontorskomplex mot en trafikled.

Rådet saknar en trädinventering vilket är nödvändigt för bedömningen av skydd av träd. Träd bör också behandlas med en tydligare strategi i planhandlingarna.

Svar:

Stadsbyggnadskontoret är medvetet om att det är en tät stadsstruktur, men delar inte skönhetsrådets uppfattning om att de upplevs som höga skivhus. Strukturen förhåller sig i huvudsak till den skala som finns omkring, men går ner i skala mot bostadskvarterens inre delar, torget, där människor kommer att

Fasaderna i kontorskvarteret ska studeras vidare. För upplevelsen av stadsrummet ska detaljer, material och utförande i bottenvåningarna utvecklas. Exempelvis kan takfoten få bryta upp rytmen i husen mera för att koppla till bostadskvarterens varierade taklandskap. Stadsbyggnadskontoret anser dock att kontorshusen tydligt kan få avläsas som kontorshus i stadsrummet.

Samfundet S:t Erik beklagar att bussgaraget rivs, då det är en viktig del av Stockholms kommunikationshistoria. Samfundet ser positivt på att Kristinebergs idrottsplats med åskådarläktare och biljettkiosk

Ellevio efterfrågar det totala effektbehovet för utbyggnaden, både för verksamheter under utbyggnadstiden och efter utförd utbyggnad. Ellevio har en fördelningsstation som är av avgörande betydelse för elförsörjningen i området och får inte påverkas. Vidare finns en 110 kV-kabel inom planområdet som inte får skadas. I Lindhagensgatan finns ett 11 kV ledningsstråk som måste beaktas.

Ett nytt lokalnät för el kommer att byggas. Utöver föreslagna nätstationer behövs ytterligare en nätstation för kvarter 8, parkeringshus och sopsugsanläggning. Kvarter 7 ska försörjas av ny nätstation i annan plan söder om planområdet, men beroende på tidplaner kan behov av ännu en ny nätstation uppstå.

Svar:

Det totala effektbehovet samt behovet av ytterligare nätstation ska klargöras.

Fortum Värme

Fortum Värme påpekar att det inom planområdet finns befintliga fjärrvärme- och/eller fjärrkylaledningar. Åtgärder i anläggningar utförs av Fortum Värme och bekostas av byggherre enligt avtal. Genomförandeavtal bör tecknas snarast möjligt. Det finns möjlighet att ansluta till befintliga gasledningar i Lindhagensgatan och Nordenflychtsvägen.

Svar:

Stadsbyggnadskontoret och Exploateringskontoret kommer att ytterligare samråda med alla ledningsägare innan utställning av detaljplanen. Här kan det klargöras eventuell påverkan på befintliga anläggningar och behov av eventuella avtal.

Skanova AB

Skanova önskar att så långt möjligt behålla befintliga teleledningar i nuvarande läge. Skanova förutsätter att den som initierar åtgärder även bekostar dem.

Svar:

Se svar till Fortum Värme.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har inget att erinra.

Cykelfrämjandet

Cykelfrämjandet välkomnar förslaget men anser att det ur ett cykelperspektiv finns ett flertal förbättringsmöjligheter. De anser att ett helhetsgrepp saknas utifrån stadens cykelplan, med hänsyn till framkomlighetsstrategin och stadens mål med ökad andel cykeltrafik. De anser att utformning av gaturummet behöver studeras vidare för att möjliggöra bl.a. separerade cykelbanor,

Personen anser inte att det är acceptabelt att ta bort 7000 kvm park i Fredhällsparken för en fotbollsplan. Det är inte heller acceptabelt att bygga i Kristinebergs slottspark där det tidigare hotellet låg. Båda dessa parker med tillhörande träd behövs för skönhetsupplevelse samt för att de ger balans åt Essingeleden. Personen anser att om det måste finnas en ny fotbollsplan kan bussgaragen bakom Kristinebergs IP rivas och den befintliga fotbollsplanen förlängs eller byggs ut.

Svar:

Området där bussgaragen idag finns kommer att ersättas med innerstadsbebyggelse med huvudsakligen bostäder. Stockholm har ett stort bostadsbehov och förslaget innebär ett behövligt tillskott av bostäder i ett centralt läge, på redan ianspråktagit mark med goda kommunikationer. Att bebygga platsen för bussgaraget med en fotbollsplan bedöms negativt för det allmänna intresset av bostäder och andra stadskvaliteter som planförslaget innehåller.

För att möjliggöra för idrott, både organiserad- och spontanidrott, bevaras Kristinebergs IP och upprustas med konstgräs vilket möjliggör en ökad användning av idrottsområdet. Intill den kommer ny park, Ekparken med en spontanidrottsplats att anläggas som är tillgänglig för alla och möjliggör för flera aktiviteter.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Från de inkomna synpunkterna kan det konstateras att det finns olika syn på en fortsatt utvecklingen av Nordvästra Kungsholmen med tät kvartersbebyggelse i förhållande till samhällsrisk samt mellan föreslaget parkeringshus/sopsug under Essingeleden och påverkan på Essingeleden som riksintresse. Det framgår även från de inkomna synpunkterna att det finns motstående intressen avseende behovet av att bygga fler bostäder och ett bevarande av bussgaraget som saluhall, mellan belysning från idrottsplatsen och intilliggande planerade bostäder, mellan en utbyggnad av området och ett bevarande av området utmed Essingeleden, samt mellan en upprustning av Kristinebergs IP och kulturmiljön.

Kontoret bedömer att den övergripande planeringsinriktningen med en avveckling av bussdepån för att utveckla området vidare enligt intentionerna i programmet för Nordvästra Kungsholmen är riktigt. Flytten av bussdepån möjliggör för en utveckling av bostäder, kontor, hotell, idrottsanläggningar, parkeringshus och parker vilket ur ett stadsplaneringsperspektiv är positivt ur flera aspekter. Merparten av området är en omvandling av redan ianspråktagen mark, god tillgänglighet till kollektivtrafik i form av buss och tunnelbana i närheten. Ett bevarande och skydd av Kristinebergs IP och dess kulturhistoriska värden är också positivt.

Kontoret anser att planens utformning med utgångspunkten om att anlägga en skärmande bebyggelse i form av kontor och idrottshall, tillsammans med byggnadstekniska skyddsåtgärder, som en skyddande mur mot bakomliggande bostadsbebyggelse och

parkmiljöer är lämplig. Den skärmande bebyggelsen bedöms även ha en positiv effekt på området och bebyggelsen ur bullerhänseende. Utifrån framtagna utredningar bedömer kontoret att förändringar i riskbilden pga. en utveckling på denna plats inte är oacceptabel. Flera remissinstanser har lämnat synpunkter med hänsyn till planens lämplighet avseende samhällsrisk. Kontoret anser att frågan behöver hanteras vidare tillsammans med bl.a. Länsstyrelsen.

Förslaget innebär en täthet som motiveras av stadens bostadsmål, samtidigt som strukturen i bostadsbebyggelsen förhåller sig i huvudsak till den skala som finns omkring, samtidigt som det anpassas för att skapa goda offentliga rum och bostadsgårdar med relativt bra förhållanden. En förutsättning för tätheten är att upplevelsen av det offentliga rummet är god och att det genomförs med hög kvalitet. Kontoret anser att de höga gestaltungsambitionerna behöver behållas och utvecklas, även med hänsyn till de offentliga rummen.

Tätheten innebär också ett samutnyttjande av ytor och en avvägning mellan framförallt förskolegårdarnas storlek och bostadsgårdarnas disposition behöver omprövas för att möjliggöra för bättre gårdsmiljöer, samt att erbjuda möjligheten till egna förskolegårdar för att undvika för mycket slitage på de allmänna parkerna. Kontoret föreslår att antalet förskolor ökas från en förskola om 8-avdelningar till två förskolor om 4- respektive 6-avdelningar, vilket bidrar positivt till en bättre förskoleförsörjning i området. Uppdelning ser kontoret som positivt både för boendemiljön och även för förskolornas möjlighet att anordna mer ändamålsenliga förskolegårdar.

En viktig pusselbit i färdigställande av intentionerna i programmet för Nordvästra Kungsholmen är frågan om hur vi ska hantera miljöerna under Essingeleden för att stärka kopplingen och förbättra stadsmiljön utmed Lindhagensgatan. Farligt godstransporterna på Essingeleden innebär begränsningar för vad som är möjligt då stadigvarande vistelse inte får främjas. Att kunna utnyttja platsen för ett allmänt parkeringshus och sopsugsanläggning innebär ett effektivt markutnyttjande. Utrymmeskrävande funktioner kan lokaliseras till svåransända markområden samtidigt som det möjliggöra för ett tydligare och tryggare stadsrum. Kontoret anser att frågan behöver studeras vidare tillsammans med Trafikverket.

För att säkerställa avskärmande bebyggelse mot Essingeleden behöver en mindre del naturmark tas i anspråk. Förutom en bättre skydd mot olyckor mot Essingeleden kan även bullersituationen i området förbättras. Med hänsyn till den miljö som kan tillskapas av att skärma av Essingeleden anser kontoret att det är motiverat.

I och med förslaget kommer parkstråket från Hornsbergs strand mot Kristinebergs slott nära sig ett färdigställande. Kontoret anser att den av Sisab föreslagna placeringen av en förskola i det planerade Ekparken, inte väger lika tungt som att skapa det sammanhängande parkstråket och de natur- och rekreativskvaliteter som finns i förslaget. Eftersom Sisab har tomträtt på platsen anser stadsbyggnadskontoret att en fortsatt diskussion behövs mellan Sisab, stadsdelsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret avseende framtida lokaliseringar av förskolor inom området som helhet.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare:

Riksintressen

- Den nya hinderbegränsande ytan för Bromma flygplats.
- Geotekniska risker för Essingeledens konstruktion.
- Beskrivning av ek-miljön och påverkan på riksintresset.

Kulturmiljö

- Skyddsbestämmelse för domartornet på Kristinebergs IP (q).
- Att idrottsplatsen stängsel bör ordnas så att genomströmning av människor möjliggörs ska beskrivas.

Miljökonsekvenser m.m.

- Ny luftutredning och miljökvalitetsnormer för luft
- Dagvattenutredningen kompletteras, hantering av föroreningar och påverkan på miljökvalitetsnormer.
- Markföroreningar och geoteknik.
- Dagvattenanslutningen från Essingeledens av- och påfart.
- Vilka träd som ska bibehållas och vilka som ska fällas samt kompensationsåtgärder och återbruk.
- Behov av fladdermusinventering.
- Förtydligande av stadens motivering till behovsbedömning.

- Möjligheten att i portiken i kvarter 4 begränsar ljud till gården genom t.ex. absorbenter

Tekniskt försörjning

- Totala effektbehovet samt behov av ytterligare nätstation

Fastighetsrättsliga frågor

- Tydligare redovisning gränser mellan kvartersmark och allmän plats i höjdded.
- Redovisning av gemensamhetsanläggningar i planhandlingar.
- Fastighetskonsekvenser i planbeskrivningen bearbetas.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Karin Norlander
planchef

Andrew Blank
stadsplanerare